

Wettelijk kader voor toezichthoud

Is uw organisatie een stichting met een toezichthoudend orgaan? Dan is belangrijk om te weten dat er een nieuwe wet in voorbereiding is: de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen. De minister van Veiligheid en Justitie heeft op 8 juni 2016 een wetsvoorstel uitgebracht dat in behandeling is bij de Tweede Kamer. Dit voorstel zal waarschijnlijk – anders dan enkele recente wetsvoorstellen in de zorgsector die zijn ingetrokken – wel wet worden. Wat houdt het in?

Het voorstel geldt voor stichtingen en andere rechtspersonen in alle sectoren en voorziet in de maatschappelijke behoefte om een reeds lange tijd geconstateerde leemte in de wet in te vullen. Op dit moment voorziet de wet namelijk alleen voor de coöperatie, de B.V., de N.V. en de onderlinge waarborgmaatschappij¹ in een toezichthoudend orgaan: de raad van commissarissen. Voor de stichting en de vereniging is in de wet geen basis voor een toezichthoudend orgaan opgenomen. In de praktijk bestaan er al jaren met name veel stichtingen met een toezichthoudend orgaan. Dat orgaan is dan in de statuten van de stichting gecreëerd en wordt in de gezondheidszorg meestal ‘raad van toezicht’ genoemd, maar soms ook ‘raad van commissarissen’. Doordat er geen wettelijke basis voor het toezichthoudend orgaan van een stichting of vereniging bestaat, is er regelmatig onduidelijkheid over de regels die daarop van toepassing zijn. Dit wetsvoorstel brengt een einde aan die onduidelijkheid.

Het wetsvoorstel bevat uitgebreide algemene bepalingen die van toepassing zijn op besturen van stichtingen, verenigingen, coöperaties, BV's en NV's. Daarnaast opent het wetsvoorstel voor al die rechtspersonen de mogelijkheid om een raad van commissarissen in te stellen. De term ‘raad van toezicht’ verdwijnt hiermee. Ook voor de raad van commissarissen bevat het wetsvoorstel een uitgebreide set regels. Hiermee gel-

den voor alle stichtingen, verenigingen, coöperaties, BV's en NV's dan dezelfde basisregels aangaande bestuur en toezicht.

Taak

De taak van een raad van commissarissen is volgens het wetsvoorstel het houden van toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie. Daarnaast staat de raad van commissarissen het bestuur met raad ter zijde. Elke commissaris moet zich bij de vervulling van zijn taak richten naar het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie. De statuten kunnen aanvullende bepalingen bevatten omtrent de taak en bevoegdheden van de raad van commissarissen en zijn leden. Dit sluit aan bij de huidige in de wet geformuleerde taak voor een raad van commissarissen van een coöperatie, BV en NV.

Benoeming, ontslag, bezoldiging

Voor een stichting met een toezichthoudend orgaan is met name van belang dat het wetsvoorstel niet voorschrijft hoe bestuurders en commissarissen kunnen worden benoemd. Het wetsvoorstel bepaalt alleen dat de wijze van benoeming en ontslag van bestuurders en commissarissen in de statuten moet zijn geregeld. Hiermee blijft het dus mogelijk dat bestuurders en/of commissarissen (deels) door andere partijen

worden benoemd dan door de raad van commissarissen. Daarnaast bepaalt het wetsvoorstel dat de bezoldiging van commissarissen van een stichting wordt vastgesteld op de wijze die daartoe in de statuten is voorzien. Wij kunnen ons voorstellen dat er op dit moment stichtingen met een toezichthoudend orgaan bestaan die dit onderwerp niet in de statuten geregeld hebben en dit dus zullen moeten gaan regelen door middel van een statutenwijziging.

Aansprakelijkheid

Voor leden van een toezichthoudend orgaan van een stichting is tevens belangrijk te weten dat het wetsvoorstel voorziet in aansprakelijkheid van commissarissen van een stichting in geval van onbehoorlijk toezicht. Hiervan is bijvoorbeeld sprake indien een stichting failliet gaat en aannemelijk is dat onbehoorlijke taakvervulling van het bestuur en de raad van commissarissen een belangrijke oorzaak van het faillissement is. Op dit moment is de aansprakelijkheid van leden van een toezichthoudend orgaan van een stichting niet in de wet geregeld, waardoor in verschillende geruchtmakende zaken toezichthouders de dans wisten te ontspringen. Met het oog op mogelijke aansprakelijkstelling is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering met rechtsbijstand voor commissarissen (en bestuurders) geen overbodige luxe. Inhoudelijk is wanprestatie uitgesloten van de dekking, maar om dit vast te stellen is vaak sprake van een langdurig proces.

end orgaan van stichting

Advies

Vooruitlopend op de invoering van het wetsvoorstel adviseren wij stichtingen (en verenigingen) met een toezichhoudend orgaan om dit onderwerp te agenderen voor de eerstvolgende vergadering van bestuur en raad van toezicht. Punten bij dit onderwerp kunnen zijn:

- 1 hoe zijn het toezichhoudend orgaan en zijn taken in de statuten omschreven?
- 2 is de benoeming, ontslag en bezoldiging van de leden van het toezichhoudend orgaan in de statuten geregeld?
- 3 is al voorzien in een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering voor de leden van het toezichhoudend orgaan?

Overigens raden wij aan om de statuten van een stichting hierop pas aan te passen zodra het voorstel wet is. Bij de inrichting van een nieuwe stichting of wijziging van de inrichting van een bestaande stichting met een toezichhoudend orgaan is het wel verstandig om hier alvast op te anticiperen. Het hebben of afsluiten van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering voor leden van een toezichhoudend orgaan van een stichting is ook nu al aan te bevelen.

Zodra bekend is wanneer het wetsvoorstel wordt ingevoerd volgt uiteraard nader bericht in De Eerstelijns. <<

Tekst:

Oskar Gietema, notaris

Linda Koeslag-Meijer, kandidaat-notaris

Illustratie: Thinkstock

GIETEMAWEVERS
notarissen

I De onderlinge waarborgmaatschappij (OWM) is bij zorgaanbieders een onbekende rechtspersoon, omdat de OWM alleen een verzekeringsbedrijf mag uitoefenen. De OWM wordt verder in dit artikel dan ook niet meer genoemd.